

I. Studii literare și regional culturale

Roxana Nubert (Timișoara): Oscar Walter Cisek un mediator între cultura română și cea germană - cu referiri la *Kulturnachrichten aus Rumänien* și a eseurilor sale în periodicele săsești

Rezumat: Oscar Walter Cisek a evoluat ca autor de limbă germană și critic de artă la confluența a două culturi. Educația aleasă și temperamentul său dublate de simțul estetic au făcut din Oscar Walter Cisek un mare om de cultura europeană, care a reușit să combine estul cu vestul. Eforturile sale de a publica în limba germană *Kulturnachrichten aus Rumänien (Cultural News from Romania)* reprezintă un eveniment unic în cadrul culturii germane din România. Din păcate acest periodic a apărut doar între anii 1925-1928 la intervale neregulate, dar totuși a avut un rol decisiv în promovarea moștenirii culturii române în străinătate. În afara referințelor literare, anumite chestiuni curente în domeniul artelor frumoase s-au dovedit a fi identice cu eseuri publicate de Cisek în presa din România. Cisek întreprinde ceva unic încercând familiarizarea culturii române printre sașii din Transilvania, publicând mai multe materiale în *Kronstädter Zeitung (The Brasov Newspaper)*.

Cuvinte cheie: literatura germană din România, mediere culturală, literatură română, artă română, presa germană din România.

Maria Sass (Sibiu): *Kontakt und Wirkungsmacht*. Aspecte interculturale din aria culturală româno-germană

Rezumat: Prezentul studiu se referă la reușitele științifice ale germanistului român Horst Schuller. Ca jurnalist, profesor universitar și traducător, el a întreprins o vastă muncă de cercetare în domeniul criticii literare cât și în cel al interculturalității. În toate studiile sale referitoare la teme interculturale, Schuller prezintă un schimb bilateral între diferitele grupuri etnice din România. El privește interculturalitatea ca model de toleranță și comunicare – traiul unul cu altul, nu traiul unul lângă altul.

Cuvinte cheie: Horst Schuller, interculturalitate, imagologie, mostră de calitate, măsură de valoare

Carmen Elisabeth Puchianu (Brașov): Între culturi. Devenirea unui scriitor de limbă germană în România

Rezumat: Prezenta lucrare încearcă să contureze fenomenul intercultural experimentat în Transilvania începând cu anii 1950 și se concentrează pe aspectul alegerii culturale și lingvistice a unui individ născut într-o familie multilingvistice și interculturală. Legătura puternică între limba maternă și identitate este analizată din punctul de vedere al autoarei. Acest material ar trebui să fie citit ca un argument autobiografic care explică prezența autoarei în spațiul literaturii germane din România.

Cuvinte cheie: background intercultural, identitate, scriere, literatura germană din România

Gudrun Ittu (Sibiu): De la subsecretar, publicist stimat și traducător la cerșetor: Viktor Orendi-Hommenau (1870-1954) în 1944

Rezumat: Prezenta lucrare face referire scrisorile publicistului, poetului și traducătorului Viktor Orendi-Hommenau din anul 1944 către Rudolf Spek (1893-1953), directorul muzeului Brukenthal din Sibiu. Scrisorile sunt păstrate în colecțiile de manuscrise din biblioteca muzeului. Înainte de 23 august 1944 când România era de partea Axei în al doilea război mondial, Orendi-Hommenau se bucura de multă stimă, dar când România a trecut de partea Aliaților, minoritatea germană a fost considerată „a cincea coloană” a Germaniei Naziste și prin urmare a avut de suferit.

Poetul a devenit sărac și a fost obligat să îl roage pe Spek, să îl ajute pentru a supraviețui. În anul 1946 situația s-a îmbunătățit și Orendi-Hommenau a redevenit optimist.

Cuvinte cheie: Sibiu, Muzeul Brukenthal , colecția de manuscrise, scrisori, Viktor Orendi-Hommenau, publicist, poet, minoritatea germană, a cincea coloană

Graziella Predoiu (Timișoara): Herta Müller – Mircea Cărtărescu: o încercare de apropiere

Rezumat: Acest articol se concentrează pe Herta Müller și Mircea Cărtărescu, doi autori din aceeași generație, care prin romanele lor *Herztier* și *Orbitor* au descris situația din România anilor 1970 și 1980, din timpul regimul dictatorial al lui Ceaușescu, și al revoluției din decembrie. Factori multipli – atât autobiografici cât și intrinseci - permit o paralelă și o descriere comparativă a celor două romane. O lume similară este prezentată în cele două romane, marcată de elemente kafkaești – România în timpul dictaturii comuniste cu opresiune, frică, umilință, forme de supraviețuire, descrierea statului totalitar și a reprezentanților lui, evenimentele de la revoluția din decembrie. În timp ce cititorul poate simți frica și teroarea în cartea Hertei Müller, din care unica scăpare este moartea sau emigrarea, universal lui Cărtărescu se poate descrie prin conceptele de grotesc și ridicol. Cărtărescu nu accentuează teroarea, lipsa de speranță, frica, dar ia în derâdere realitatea și prostia dictatorului. Autorul își satisface dorința de răzbunare pentru tinerețea pierdută în timpul perioadei comuniste.

Cuvinte cheie: România sub dictatura lui Ceaușescu, romane autobiografice, frică și lipsă de speranță, umilință, călău și victimă, forme de supraviețuire, revoluția din decembrie, satiră și grotesc

Sunhild Galter (Sibiu): Pierderea identității prin integrare în povestirea Savia a Luminiței Cioabă

Rezumat: Povestirea *Savia* din opera *Țara pierdută* scrisă de scriitoarea romă Luminița Cioabă vorbește despre pierderea identității prin integrarea în societatea românească. Libertatea în sensul ei larg a avut un rol foarte important în domeniul identității culturale din secolul 19, iar această povestire ne oferă o explicație simplă de ce populația romă își pierde din identitatea sa arhaică prin integrarea în structurile sociale românești. Aceasta integrare înseamnă pierderea identității de grup, a solidarității pentru asigurarea succesului individual.

Cuvinte cheie: povestirea Savia, scriitoarea romă Luminița Cioabă, pierderea identității de grup, integrare, succes individual

Delia Cotârlea (Brașov): Rolul limbii în poezia germană din România și în cea românească din anii 1970. O abordare comparativă

Rezumat: Prezentul articol studiază rolul limbii în poezia germană din România și în poezia românească din anii 1970. Lucrarea se concentrează pe limba rezultată din intertextualitate și hipertextualitate cât și pe deconstrucția limbii în poezie prin rimă, aliterație, omofonie și omonimie pentru a putea face o paralelă între cele două literaturi

din decada amintită mai sus. Acest studiu încearcă să descopere semnificația limbii pentru poezia în limba germană din România și pentru poezia în limba română în anii 1970, cât și cum și de ce există similități și diferențe.

Cuvinte cheie: rolul limbii, infiltrarea în discursul oficial, contra-cultură, poezie politică și socială

Andreea Dumitru (Sibiu): Imaginea de sine și imaginea asupra celuilalt în *Die schiefe Fassade der Kindheit. Erfundene Familienkunde* de Eginald Schlattner

Rezumat: Următorul eseu se bazează pe povestirea *Die schiefe Fassade der Kindheit. Erfundene Familienkunde* scrisă de Eginald Schlattner. Acțiunea se petrece în Transilvania, într-o regiune multiethnică. Conceptele cheie sunt identitate și alteritate, deoarece doar analizându-l pe celălalt fiecare își poate înțelege propria identitate. Trăsăturile celor două comunități care trăiesc împreună sunt scoase în evidență de mătușa Maly, o susținătoare a tradițiilor săsești și de către bunica Grisi care își prezintă propriul popor ca opus poporului român. Narațiunea arată și conflictele dintre cele două grupuri etnice. Totuși viața din Transilvania poate fi văzută ca un exemplu pentru o conviețuire pașnică între popoare.

Cuvinte cheie: sașii transilvăneni, Schlattner, identitate, alteritate, relații

Marianne Koch (Bukarest): Predarea limbii germane în școlile din Transilvania

Rezumat: Scopul acestei lucrări este de a arăta situația predării limbii germane în școlile din Transilvania în evoluția sa istorică. Sunt prezentate următoarele aspecte: calificarea profesorilor, metodică predării și limba de la clasă. Materialele didactice sunt în centrul atenției în cadrul unei analize aprofundate asupra a două manuale școlare. Lucrarea prezintă și importanța școlii pentru continuitatea grupului etnic.

Cuvinte cheie: calificarea profesorilor, metodică predării, curriculum, importanța învățării unei limbi străine, manuale școlare

Rodica Ofelia Miclea (Sibiu): „Instituția primarului poate salva Balcanul?” – câteva remarci privitoare la funcționalitatea unor stereotipuri pozitive în timpuri critice

Rezumat: Lucrarea se concentrează asupra felului cum românii își percep conaționalii de origine germană și analizează formarea de stereotipuri. Punctul de plecare pentru acest eseu a fost o petiție online prin care primarul sas al Sibiului era propus de o alianță politică să devină primul ministru al României. Principalele argumente aduse de către semnatari au fost analizate cu instrumente și principii imagologice. Rezultatele au arătat modul interesant de percepție al românilor asupra propriei etnicități cât și asupra minorităților etnice din țară.

Cuvinte cheie: imagologie, stereotipuri, etnicitate, auto-stereotipii

Carmen Popa (Sibiu): Relații și suprapuneri culturale româno-germane în presa românească din Sibiul sfârșitului de secol 19

Rezumat: Sibiul secolului 19 a fost un centru important, plin de viață în ciuda dificultăților politice în care se afla Transilvania. Viața în comun a românilor și a sașilor constituie o importantă experiență multiculturală. Acest studiu se referă la receptarea culturii germane în presa română din secolul 19: *Telegraful Român*, *Tribuna* și *Transilvania*.

Rezultatele cercetării sunt prezentate pe grupe tematice (traduceri, anunțuri referitoare la teatru și concerte, recenzii, literatură de călătorie, scrieri aforistice și biografice).

Cuvinte cheie: presa românească din Transilvania, cultura germană, moduri de receptare în presă

II. Lingvistică

Ioan Lăzărescu/Ileana-Maria Rădulescu (București): Vocabularul în domeniul administrativ ca rezultat al relației dintre vocabularul autohton și cel străin, folosind ca exemplu împrumuturi din limba germană

Rezumat: Prezenta lucrare face parte dintr-o cercetare mai amplă. Este vorba despre demnități și titluri ale oficialilor români din Evul Mediu, care sunt analizate din punct de vedere lingvistic, etimologic și istoric. Împrumuturile denumirilor din limba germană sunt în centrul atenției.

Cuvinte cheie: lingvistică istorică, etimologie, împrumut, titlu, demintate, Valahia, Moldova

Sigrid Haldenwang (Sibiu): Studiu comparativ despre sensul verbelor “a scotoci, a căuta, a săpa” în dicționarul sașilor transilvăneni (SSWB) și în dicționarul sașilor din Transilvania de nord (NSSWB).

Rezumat: Plecăm de la premisa că cele 240 de dialecte din Transilvania descrise în dicționarul sașilor transilvăneni sunt tratate din punct de vedere științific. Alt dicționar face referire la 48 de dialecte din Transilvania de nord. Analizând cele două dicționare putem remarca același fel de abordare a categoriei gramaticale ale verbului. Studiul meu analizează sensul verbelor “a scotoci, a căuta, a săpa”, pe care le-am grupat și analizat conform categoriilor specifice.

Cuvinte cheie: sas din Transilvania, dialect, sas din Transilvania de nord, verb, dicționar, vocabular

Dana Janetta Dogaru (Sibiu): Structurile sintactice specifice proceselor-verbale ale procedurilor tribunalului din Transilvania, de la sfârșitul secolului al XVII-lea

Rezumat: Importanța proceselor-verbale ale procedurilor tribunalului din Transilvania de la sfârșitul secolului al XVII-lea constă, în ceea ce privește conținutul, în conservarea vieții de zi cu zi a oamenilor simpli din Transilvania cum ar fi meșteșugarii, comercianții și țărani. Din punct de vedere lingvistic, acestea sunt interesante datorită tensiunii specifice dintre oralitatea simulată și știința de carte, în perioada în care a fost înregistrat limbajul istoric “vorbit”.

Scopul prezentului studiu este de a descrie, din punct de vedere calitativ, structura complexă a frazelor. Analizăm astfel diferitele moduri de construcție a propozițiilor complexe și utilizarea specifică a acestora, în funcție de funcțiile comunicative ale diferitelor părți de text: Care este raportul dintre hipotaxă și parataxă în combinarea propozițiilor în fraze? Care este ierarhia propozițiilor subordonate? Care propoziții subordonate sunt cele mai frecvente? Ce tipuri de combinare sunt relevante pentru structurile frazeologice complexe?

Cuvinte cheie: Transilvania, procese-verbale ale procedurilor tribunalului, structuri frazeologice complexe, oralitate simulată, știința de carte

Doris Sava (Sibiu): Prezentarea lexicografică a frazeologismelor în Dicționarul German-Român publicat de Academia Română, ediția nouă (³2007)

Rezumat: Acest studiu prezintă relevanța anumitor criterii decisive pentru calitatea unui dicționar, punându-le în legătură cu practica lexicografică bilingvă actuală din România pentru limbile germană și română. Centrul atenției se află aici pe înregistrarea și prezentarea lexicografică a frazeologismelor într-un dicționar bilingv general care, spre deosebire de dicționarele frazeologice, este cunoscut a nu fi specializat în codificarea tezaurului frazeologic. Autoarea oferă spre exemplificare o analiză critică a noii ediții a Dicționarului German-Român publicat de Academia Română (2007). Articolul își propune să arate în ce măsură descrierea frazeologismelor selectate este adecvată cu privire la utilizatorii potențiali și la caracteristicile fenomenelor frazeologice.

Cuvinte cheie: frazeologie bilingvă, analiza lexicografică, caracteristicile fenomenelor frazeologice.

III. Temă de actualitate

Horst Schuller (Sibiu/Heidelberg): Completarea și continuarea datelor biografice ale lui Horst Schuller din *Germanistische Beiträge* [GBS] (Sibiu/Hermannstadt), No. 13/14, 2001, p. 32-113. (situația din ianuarie 2011)

IV. Recenzii de carte

Maria Sass (Sibiu): Recenzie Cotârlea, Delia: *Scrisul sub dictatură. Lirica Anemonei Latzina. O încercare monografică.*

Rezumat: Această recenzie prezintă monografia Deliei Cotârlea *Schreiben unter der Diktatur. Die Lyrik von Anemone Latzina/Writing under Dictatorship The Poetry of Anemone Latzina*. Germanista româncă analizează poezia și traducerea scriitoarei românce de origine germană Anemone Latzina. Monografia Deliei Cotârlea conține foarte multe informații noi, extrase din jurnale nepublicate încă, din cronici publicate în presa scrisă etc.

Cuvinte cheie: Anemone Latzina, literatura germană din România, monografie

